

Артър Конан Дойл

Случаят в Аби Грейндж

През едно мразовито зимно утро на 1897 някой ме събуди, дърпайки ме за рамото. Беше Холмс. Свещта, която държеше в ръка, осветяваше надвесеното му над мене лице и по възбудения му израз веднага разбрах, че нещо не е в ред.

– Хайде, Уотсън, ставайте! – рече припряно той. – Чака ни работа. Не ме питайте нищо. Нахлузвайте си дрехите и да вървим!

Десет минути по-късно двамата седяхме в един файтон, който трополеше по смълчаните улици и ни отвеждаше към гара „Чаринг Крос“. Първите бледи зари на зимното утро вече проблясваха и ние съзирахме от време на време отминаващата фигура на някой подранил работник, смътна и безформена в белезникавата лондонска мъгла. Холмс се беше сгушил мълчаливо в дебелилото си палто и аз охотно сторих същото, защото въздухът просто пареше от студ, а и двамата не бяхме хапнали нищо. Едва когато изпихме по чаша горещ чай на гарата и заехме местата си във влака за Кент, се постоплихме и се отпуснахме – той, за да говоря, а аз, за да го слушам. Холмс извади от джоба си една бележка и я зачете на глас:

„Аби Грейндж, Маршъм, Кент, 3.30 часа.

Драги господин Холмс,

Много бих се радвал да получа незабавната Ви помощ за един случай, който обещава да бъде интересен. Касае се за нещо, което е напълно във Вашата компетентност. Освободих само дамата, но ще се погрижа всичко друго да бъде оставено така, както го намерих. Моля Ви обаче да не губите нито минута, защото е неудобно да държим повече там сър Юстъс.

С почит:

Станли Хопкинс“

– Хопкинс ме е викал на помощ вече седем пъти и повикванията му винаги са били напълно оправдани – рече Холмс. – Предполагам, че всеки един от тези случаи е намерил място във вашата сбирка, Уотсън, и съм длъжен да призная, че имате известна дарба за подбор и с нея компенсирате до голяма степен онова, което не одобрявам в стила ви. Вредният навик да разглеждате нещата откъм занимателната им страна, вместо да ги преценявате научно, ви пречи да създадете от събраните случаи едно полезно, ценно, бих казал дори, с академична стойност помагало. Подминават заплетените и трудно разгадаеми обстоятелства, за да спрете вниманието си на сензационните подробности, които ще

подразнят любопитството на читателя, но няма да го поучат.

– Тогава защо не ги опишете сам? – попитах аз с известно огорчение.

– Ще го сторя, драги ми Уотсън, ще го сторя. Засега съм твърде зает, както знаете, но възнамерявам да посветя старините си на написването на едно ръководство, в което да бъде изложено цялото детективско изкуство. А сега, както изглежда, ни предстои да разследваме случай на убийство.

– Значи смятате, че този сър Юстъс е мъртъв?

– Да, убеден съм в това. Бележката на Хопкинс показва, че той е доста разтревожен, а Хопкинс не е емоционална личност. Предполагам, че е имало насилие и че тялото е оставено, за да можем да направим нашето разследване. Едно обикновено самоубийство нямаше да го накара да ме вика на помощ. А що се отнася до освобождаването на дамата – навярно тя е била заключена в стаята си, докато се е разигравала трагедията. Влизаме във висшето общество, Уотсън – скъпа хартия за писма, монограм Ю.Б., гербове, живописно имение. Предполагам, че нашият приятел Хопкинс и този път няма да се изложи и че ще прекараме една интересна сутрин. Престъплението е било извършено миналата нощ преди дванадесет часа.

– Как е възможно да сте сигурен в това?

– Сигурен съм, тъй като проверих разписанието на влаковете и пресметнах времето. Първо е била повикана местната полиция, тя се е свързала със Скотланд Ярд, оттам са изпратили Хопкинс, а той от своя страна повика мен. За да се свърши всичката тази работа, е била необходима цялата нощ. Но ето че пристигнахме вече на гара Чизълхърст и скоро ще разберем дали предположенията ни ще се потвърдят.

След като изминахме с файтон няколко мили по тесните селски пътища, стигнахме до портала на някакъв парк. Отвори ни стар пазач, чието изпито и измъчено лице явно носеше следите от драматично преживяване. Алеята, оградена от двете страни със стари брястове, пресичаше живописния парк и свършваше пред ниска, разположена нашироко къща с колонада отпред по подобие на класическия архитектурен стил на Андреа Паладио¹. Централната част очевидно беше много стара и бе обвита цялата в бръшлян, но големите прозорци показваха, че са били направени модерни промени, а едно от крилата, изглежда, бе изцяло

---

1. Андреа Паладио – прочут италиански архитект от епохата на Ренесанса (1518 – 1580) – Б. пр.

новопостроено. Инспектор Станли Хопкинс – с младежка фигура, с живо и будно лице – ни посрещна на прага.

– Много се радвам, че дойдохте, господин Холмс, а и вие също, господин Уотсън! Всъщност, ако трябваше да започна всичко отначало, нямаше да ви безпокоя, защото след като дамата дойде на себе си, тя даде толкова точно и ясно описание на случилото се, че не ни остава кой знае какво да вършим. Спомняте ли си бандата крадци от Луишам?

– Кои, фамилията Рандъл ли?

– Да, тъкмо те – бащата и двамата му сина. Това е тяхно дело, не се съмнявам ни най-малко. Преди около две седмици извършиха обир в Сиднъм; видели са ги и са ги разпознали. Доста дръзко е от тяхна страна да извършат второ престъпление така скоро и толкова наблизко. Но аз съм напълно сигурен, че са те и никой друг. Този път обаче ще се стигне до бесило.

– Значи сър Юстъс е мъртъв?

– Да, главата му е била разбита със собствения му ръжен.

– Сър Юстъс Бракънстол, както ми каза кочияшът, нали?

– Да, тъкмо той. Един от най-богатите хора в Кент. Лейди Бракънстол е във всекидневната. Горката жена, преживяла е нещо ужасно. Приличаше на мъртвец, когато я видях първия път. Мисля, че ще е най-добре да се срещнете с нея и да чуете какво ще ви разкаже за случилото се. После ще огледаме заедно трапезарията.

Лейди Бракънстол не беше обикновена личност. Рядко съм виждал жена с такава изящна и стройна фигура и с толкова красиви черти. Беше блондинка – златокоса и синеока, – а тенът ѝ сигурно щеше напълно да съответствува на тази окраска, ако неотдавнашното преживяване не бе станало причина лицето ѝ да изглежда изпито и измъчено. Стрданията ѝ бяха не само душевни, но и физически, защото над едното ѝ око се виждаше ужасна тъмновиолетова подутина, която прислужницата ѝ – висока, навъсена жена – налагаше усърдно с вода и оцет. Дамата лежеше изтощена на един диван, но живият и изпитателен поглед, с който ни посрещна, и енергичното изражение на красивото ѝ лице показваха, че нито разсъдъкът ѝ, нито смелостта ѝ са били накарънени от ужасното събитие. Беше облечена в широк халат в синьо и сребърно, но една официална черна рокля, обшита с пайети, бе пренасяна до нея на дивана.

– Разказах ви всичко, което се случи, господин Хопкинс – рече тя уморено, – не бихте ли го повторили вместо мен? Ако все пак смятате, че е необходимо, аз съм готова да разкажа на тези двама господа как стана всичко. Те влизаха ли вече в трапезарията?

– Реших, че ще е по-добре да чуют първо разказа на ваше благородие.

– Ще се радвам, ако уредите нещата по-бързо. Обзема ме ужас, като си помисля, че той все още лежи там. – Тя потръпна и зарови за миг лице в ръцете си. При това движение широкият ръкав се смъкна и оголи ръката ѝ. Холмс възкликна изненадано:

– Но вие имате и други наранявания, госпожо! Какво е това? Две яркочервени петна изпъкваха върху бялата гладка кожа на ръката ѝ. Тя бързо ги закри.

– О, нищо особено. Това няма никаква връзка с ужасната история от миналата нощ. Ако вие и вашият приятел бъдете така добри да седнете, ще ви разкажа всичко, което зная. Аз съм съпругата на сър Юстъс Бракънстол. Омъжих се за него преди около година. Струва ми се излишно да се опитвам да крия, че нашият брак не беше от щастливите. Страхувам се, че всичките ни съседи ще ви го кажат, дори и да се опитам да го отрека. Възможно е вината за това да е отчасти моя. Аз израснах в по-свободната и по-непринудена атмосфера на Южна Австралия и животът в Англия с цялото му предвзето благоприличие и прекалена моралност не ми е по сърце. Главната причина обаче почива върху един факт, който е известен на всички – че сър Юстъс беше непоправим пияница. Не е приятно да прекараш е такъв човек дори и един час, а представяте ли си какво означава за една чувствителна и жизнерадостна жена да бъде свързана с него и денем, и нощем? Кошунство, престъпление, низост е да се твърди, че такъв брак е свят и ненарушим. И позволете ми да ви кажа, че вашите чудовищни закони ще донесат проклятие на страната – бог няма да позволи тази неправда да съществува вечно.

За миг тя се изправи и седна – страните ѝ пламтяха, а очите ѝ искряха изпод ужасния белег на челото, – но силната ръка на свъсената прислужница ласкаво я притегли обратно на възглавницата и буйният ѝ гняв премина в несдържано ридание. Най-после тя продължи:

– Ще ви разкажа за миналата нощ. Известно ви е може би, че в тази къща прислугата спи в новото крило. В тази централна част са разположени нашите жилищни помещения, зад тях е кухнята, а горе – спалнята. Прислужницата ми Тереза спи в стаята, която се намира над моята. Нощем тук не остава никой друг и никакъв звук не може да достигне до съседното крило и да обезпокои онези, които спят там. Това обстоятелство трябва да е било добре известно на крадците, иначе те едва ли биха си позволили с такава дързост да нахлуят в дома ни. Сър Юстъс се оттегли към десет и половина. Прислугата вече се беше прибрала в своите

помещения. Само моята прислужница още беше на крак в стаята си на горния етаж в очакване да потърся услугите ѝ. Аз се бях зачела в една книга и останах в тази стая. Преди да се кача горе, обиколих навсякъде, за да проверя дали всичко е наред. Имах навика да правя това лично, защото, както вече ви обясних, на – сър Юстъс не винаги можеше да се разчита. Влязох в кухнята, в килера, в стаята с оръжията и ловните трофеи, в билиардната, в приемната и най-накрая – в трапезарията. Като приближавах към прозореца, който е закрит от плътни завеси, изведнъж усетих полъх върху лицето си и разбрах, че е отворен. Дръпнах завесите настрани и се намерих лице срещу лице с един широкоплещест възрастен човек, който тъкмо влизаше в стаята. Прозорецът е френски, стига до пода и всъщност представлява нещо като врата, водеща към моравата. Аз държах свещта, с която обикновено отивам до спалнята си, и при нейната светлина видях зад гърба на първия мъж други двама, които също се канеха да нахълтат. Отстъпих назад, но човекът бързо се спусна към мен. Хвана ме първо за китката, а сетне за гърлото. Отворих уста да извикам, но той ме удари силно с юмрук по окото и ме повали на пода. Навярно няколко минути съм била в безсъзнание, защото, когато дойдох на себе си, видях, че те бяха откъснали шнура на звънеца и ме бяха завързали здраво за дъбовия стол, който обикновено стои на челното място при масата за хранене. Шнурът бе така силно пристегнат, че не можех да мръдна, а една носна кърпа, привързана през устата ми, ми пречеше да издам каквото и да било звук. Точно в този момент нещастният ми съпруг влезе в стаята. Очевидно бе чул някакъв подозрителен шум и дойде подготвен за сцената, която завари. Беше по нощна риза и панталони и държеше в ръка любимия си бастун. Той се спусна към единия от двамата по-млади крадци, но възрастният се наведе, взе ръжена от решетката пред камината и когато съпругът ми минаваше край него, му нанесе свиреп удар. Съпругът ми падна, простена и повече не помръдна. Аз отново припаднах, но, изглежда, че и този път съм била само няколко минути в безсъзнание. Когато отворих очи, видях, че бяха извадили сребърните прибори от бюфета, а също и една бутилка вино. Всеки държеше чаша в ръка. Както вече ви казах, единият беше възрастен, с брада, а останалите двама бяха голобради младежи. Не е изключено да бяха баща и двамата му сина. Известно време разговаряха шепнешком. После се приближиха до мен, за да се уверят, че съм здраво завързана. И накрая си тръгнаха, като затвориха прозореца след себе си. Мина почти четвърт час, преди на успея да освободя устата си и с писъци да призова прислужницата си на помощ. Скоро и останалата прислуга бе вдигната

на крак; веднага повикахме местната полиция, която незабавно се свърза с Лондон. Всъщност това е всичко, което мога да ви кажа, господа. Надявам се, че няма да се наложи да повтарям отново този мъчителен разказ.

– Някакви въпроси, господин Холмс? – попита Хопкинс.

– Няма да злоупотребявам повече нито с търпението, нито с времето на лейди Бракънстол – рече Холмс. – Но преди да отида в трапезарията, бих искал да чуя и вашия разказ за случилото се – добави той, като се обърна към прислужницата.

– Видях мъжете, преди още да влязат в къщата – започна тя. – Както си седях до прозореца на спалнята, съзрях на лунната светлина трима души при къщичката на пазача, но нищо лошо не ми мина през ума. Едва час след това чух писъците на господарката, изтичах долу и я сварих, горкото ми гълъбче, точно така, както тя ви разказа, а той лежеше проснат на пода и цялата стая беше опръскана с мозък и кръв. Това наистина е достатъчно, за да накара една жена да полудее от ужас – прикована на стола и също опръскана цялата с кръв; – но на госпожица Мери Фрейзър от Аделаида никога не ѝ е липсвал кураж, а и като лейди Бракънстол, господарката на Аби Грейндж, тя не се промени. Вие твърде дълго я разпитвахте, господа, затова сега тя ще се оттегли в стаята си заедно със своята стара Тереза, тъй като има крайно голяма нужда от почивка.

Навъсената жена с майчинска нежност прегърна господарката си през раменете и я изведе от стаята.

– Тя е била с нея през целия ѝ живот – поясни Хопкинс. – Отгледала я е от дете и е дошла с нея в Англия преди година и половина, когато за първи път са напуснали Австралия. Казва се Тереза Райт и е от онзи вид прислужници, които днес вече трудно се намират. Оттук, господин Холмс, ако обичате!

Силният интерес, изписан до преди малко върху изразителното лице на Холмс, се бе изличил и аз разбрах, че с разкриването на загадката случаят бе загубил привлекателността си за него. Оставаше да се извърши един арест, но какво представляваха тези обикновени разбойници, че да си мърси той ръцете с тях? Когато открие, че са го повикали за най-обикновена дребна шарка, един прочут специалист по медицина сигурно би изпитал същата досада, която прочетох и в очите на моя приятел. И все пак сцената в трапезарията на Аби Грейндж бе достатъчно странна, за да привлече вниманието му и да възвърне загубения интерес.

Трапезарията беше много просторна, с висок таван, облицован с дъбова резба, с дъбова ламперия по стените, които бяха украсени с

еленови глави и старинни оръжия. Срещуположно на вратата се намираше френският прозорец, за който вече бяхме чули. Три по-малки прозореца от дясната страна изпълваха помещението с бледата светлина на зимното слънце. Отляво имаше дълбока открита камина с масивна дъбова лавица над нея. До камината бе поставено масивно дъбово кресло с дебели напречни летви, които свързваха краката в долния им край. През облегалките беше препъхнат тъмночервен шнур, който бе завързан за двете странични пречки долу. За да освободят дамата, просто бяха изхлузили шнура, но възлите по него още стояха. Тези подробности привлякоха вниманието ни едва по-късно, тъй като в момента съзнанието ни бе изцяло погълнато от ужасната гледка на трупа, проснат върху килимчето от тигрова кожа пред камината.

Пред нас лежеше по гръб тялото на висок, добре сложен около четиридесетгодишен мъж. Главата му беше така отметната назад, че над късата черна брадичка се виждаха оголените му бели зъби. Свитите му в юмрук ръце бяха вдигнати нагоре, а до тях лежеше тежък, масивен бас-тун. Мургавото му красиво лице с орлов нос се бе сгърчило в гримаса на непримирима омраза и това придаваше на мъртвеца някакъв сатанински израз. Той очевидно си е бил легнал вече, когато го е обезпокоил шумът, защото беше облечен в елегантна бродирана нощна риза, а от панталоните се подаваха босите му крака. Черепът му беше пръснат и цялата стая свидетелстваше за свирепата жестокост на удара, който го е повалил. Край трупа лежеше тежкият, извит почти на дъга ръжен. Холмс разгледа и него, и неговото дело – проснатата на пода човешка развалина.

– Стариат Рандъл трябва да е доста як – забеляза той.

– Да – рече Хопкинс. – Имам сведения за него, бил грубоват човек.

– Сигурно няма да ви бъде трудно да го заловите.

– Ни най-малко. Отдавна го търсим, но бяхме останали с впечатлението, че е избягал в Америка. Сега, след като вече знаем, че престъпниците са тук, не виждам как биха успели да ни се изплъзнат. Разпратихме вече съобщения до всички пристанища, а до довечера ще бъде обявена и наградата за залавянето им. Едно нещо обаче не мога да проумея – как са могли да извършат така безразсъдно това престъпление, като са знаели, че дамата ще ги опише и че по нейното описание незабавно ще ги познаем!

– Именно. Човек би очаквал, че ще накарат и лейди Бракънстол да замлъкне завинаги.

– Може и да не са разбрали – подметнах аз, – че тя се е съвзела от

припадъка.

– И това е възможно. Ако е изглеждала безчувствена, защо да ѝ отнема живота? А какво ще кажете за този нещастник, Хопкинс? Аз като че ли съм чувал някои доста странни истории за него.

– В трезво състояние не е бил лош човек, но ставал същински сатана, когато се напиел, или по-точно – полунапиел, защото той много рядко стигал до крайното състояние на пиянството. В такива моменти сякаш дяволът влизал в него и той бил способен на всичко. Въпреки цялото си богатство и титлата си, на един-два пъти едва не попадна в ръцете ни. Веднъж например се вдигна голям скандал, защото бе полял с газ едно куче и го бе подпалил – при това не друго, а кучето на лейди Бракънстол. Накрая, макар и много трудно, историята се потули. Друг път пък беше замерил с гарафа прислужницата Тереза Райт – и в този случай последваха големи неприятности. Между нас казано, къщата, общо взето, ще бъде много по-весела без него. А сега какво разглеждате?

Холмс беше коленичил на пода и разглеждаше внимателно възлите по червения шнур, с който е била вързана дамата за стола. После щателно огледа шнура откъм откъснатия му, разръфан край.

– Когато този шнур е бил дръпнат, звънецът в кухнята трябва да е иззвънял – забеляза той.

– Да, но никой не би могъл да го чуе. Кухнята се намира в противоположната страна на къщата.

– Крадецът откъде е знаел, че никой няма да го чуе? Как е посмял така безразсъдно да дръпне шнура на звънеца?

– Именно, господин Холмс, именно. Вие задавате същия въпрос, който аз си задавах не веднъж и не два пъти. Няма съмнение, че този човек е познавал къщата и порядките в нея. Трябва да е бил сигурен, че всички слуги вече са си легнали в този сравнително ранен час и че никой не би могъл да чуе звънеца в кухнята. Следователно е бил в тясна връзка с някой от слугите – това е съвсем очевидно. От друга страна обаче, слугите са осем и всички се ползват с добро име.

– Щом е така – рече Холмс, – подозрението ще падне върху онази, която господарят е замерил с гарафата. В такъв случай трябва да се приеме, че тя е изменила на господарката си, към която изглежда тъй привързана. Впрочем това е второстепенен въпрос. Когато заловите Рандъл, навярно няма да ви бъде трудно да се доберете и до съучастника му. Разказът на дамата съвсем очевидно се потвърждава от всяка подробност, която виждаме пред нас. – Той отиде до френския прозорец и го отвори. – Тук няма никакви следи, но и не може да се очаква да има,

понеже земята е твърда като камък. Виждам, че свещите върху полицата над камината са били палени.

– Да. На тяхната светлина и на светлината на свещта на лейди Бракънстол разбойниците са си свършили работата.

– А какво са откраднали?

– Не са взели кой знае колко неща – само половин дузина сребърни прибори от бюфета. Лейди Бракънстол смята, че са били толкова уплашени от смъртта на сър Юстъс, че не са посмели да претърсват цялата къща, както биха постъпили при други обстоятелства.

– Възможно е. И все пак са пили вино, както разбрах.

– За да успокоят нервите си.

– Не е изключено. Предполагам, че не сте пипали трите чаши на бюфета?

– Не, не съм! И бутилката си стои така, както те са я оставили.

– Я да им хвърлим един поглед. Охо! Какво е това?

Трите чаши бяха събрани заедно и бяха обагрени от виното, но на дъното на едната имаше утайка от ципата, която обикновено се образува в гърлото на бутилка с отлежало вино. Бутилката стоеше до тях – две трети пълна, – а до нея лежеше една дълга, напоена с вино тапа. Видът на тапата и прахта по бутилката показваха, че виното, с което убийците се бяха черпили, не е било какво да е.

Поведението на Холмс се промени. Безстрастното изражение изчезна от лицето му и аз отново видях в живите му, малко хлътнали очи да се разпалва пламъчето на любопитството. Той взе тапата и я разгледа внимателно.

– Как са я извадили? – попита Холмс.

Хопкинс посочи едно полуотворено чекмедже, в което бяха подредени покривки за маса, а отгоре им лежеше голям тирбушон.

– Лейди Бракънстол каза ли, че именно този тирбушон е бил използван?

– Не забравяйте, че тя е била в безсъзнание, когато са отваряли бутилката.

– Да, наистина. Впрочем този тирбушон не е бил използван. Бутилката е била отпушена с едно от онези джобни ножчета, комбинирани с тирбушон, не по-дълъг от инч и половина. Ако разгледате горния край на тапата, ще видите, че тирбушонът е бил вкарван на три пъти, преди да е била изтеглена. Освен това не е продупчена докрай. Големият тирбушон щеше да я продупчи и да я изтегли още при първото дръпване. Като хванете разбойника, непременно ще откриете сред вещите му и

едно от тези комбинирани ножчета.

– Това ще бъде неоспорима улика – рече Хопкинс.

– Трябва обаче да призная, че тези чаши ме озадачават. Лейди Бракънстол действително ли е видяла тримата мъже да пият?

– Да, тя изрично подчерта това.

– Тогава да приключим с този въпрос. Смятам, че няма какво повече да се каже. И все пак съгласете се, Хопкинс, че има нещо странно в тези три чаши. Как, не забелязвате нищо странно? Добре, добре, да не говорим повече за това. Може би човек с моите обширни познания и понеобичаен метод на работа е винаги готов да търси сложно обяснение, дори когато е налице далеч по-просто. Възможно е тази история с чаши-те да е чиста случайност. А сега, сбогом, Хопкинс! Не виждам с какво друго бих могъл да ви бъда полезен. Струва ми се, че за вас случаят е напълно изяснен. Моля, уведомете ме, когато арестувате Рандъл, а също и за събитията, които биха могли евентуално да последват. Надявам се скоро да ви поздравя с успешния край на разследването. Хайде, Уотсън, мисля, че в къщи ще можем да прекараме по-ползотворно времето си.

Докато пътувахме обратно, по изражението на Холмс разбрах, че е озадачен от нещо, което бе открил. От време на време се опитваше да разсее това впечатление, като разговаряше така, сякаш въпросът е напълно изяснен. Скоро обаче съмненията завладяха отново съзнанието му и по свъсените вежди и разсеяния поглед човек можеше да заключи, че мислите му пак са се пренесли в просторната трапезария на Аби Грейндж, където се бе разиграла среднощната трагедия. Най-накрая, следвайки някакъв вътрешен порив, той скочи на перона тъкмо когато влакът потегляше от гарата на едно предградие, като ме повлече след себе си.

– Съжалявам, скъпи приятелю – рече той, докато наблюдавахме как последните вагони на нашия влак изчезват зад завоя. – Простете ми, че ви подлагам на такива неприятни преживявания заради нещо, което може да се окаже само празна приумица, но честна дума, Уотсън, просто не мога да оставя случая в това положение. Вътрешното ми чувство се бунтува срещу подобно нещо. Посоката е погрешна, изцяло погрешна, готов съм да се закълна. А разказът на дамата беше логичен, бе потвърден напълно и от прислужницата, и от веществените доказателства. Какво мога да противопоставя срещу това? Три винени чаши и нищо друго. Но ако не бях приел някои от нещата на доверие, а бях разследвал всичко с онази задълбоченост, която бих проявил, ако започвахме случая на чисто, ако също така не бях допуснал една предварително подготвена

история да отвлече вниманието ми, дали тогава нямаше да открия нещо по-определено, за което да се заловя? Щях, разбира се. А сега, Уотсън, нека поседнем на тази пейка, докато дойде влакът за Чизълхърст, в това време ще изложа пред вас доводите си, като ви моля най-напред да отхвърлите от съзнанието си мисълта, че разказаното от господарката или от прислужницата непременно е вярно. Не бива да допускаме очарованието на лейди Бракънстол да влияе на мнението ни. Ако направим безпристрастна преценка на разказа ѝ, непременно ще открием някои подробности, които могат да събудят подозрение. Преди две седмици тези разбойници са се докопали до голяма плячка в Сиднъм. По този повод във вестниците бяха поместени известни данни за тях, както и описанието на външността им. Така че съвсем естествено би било да хрумне на човек да използва всичко това, ако желае да измисли история, в която да играят роля въображаеми крадци. Известно е обаче, че крадци, които са успели да направят добър удар, обикновено предпочитат да се радват тихо и мирно на придобивката си, вместо да се впускат веднага в ново опасно приключение. И още – не е обичайно също да ударят една жена, за да ѝ попречат да изкрещи, след като всеки знае, че това е най-сигурният начин да я накарат да го стори; не е обичайно да извършат убийство, когато са достатъчно на брой, за да надвият на сам човек; не е обичайно да се задоволят с такава малка плячка, щом имат подръка много повече; и последно – крайно необичайно е, бих казал, за хора от този вид да оставят бутилката почти пълна. Какво мислите за всички тези „необичайни“ неща, Уотсън?

– Събрани заедно, те наистина будят подозрение, макар че всяко едно поотделно е напълно възможно. Но според мен най-необичайното от всичко е, че са завързали дамата за стола.

– На мен пък това не ми прави особено впечатление, защото е очевидно, че те или е трябвало да я убият, или да се подсигурят по някакъв друг начин срещу опасността тя да вдигне тревога веднага след тяхното бягство. Във всеки случай аз доказах, че има известен елемент на неправдоподобност в разказа на лейди Бракънстол, нали? А като капак на всичко идват чашите.

– Какво интересно има в тях?

– Можете ли да си ги представите мислено?

– Да, съвсем ясно.

– На нас ни бе казано, че от тях са пили трима души. Това струва ли ви се правдоподобно?

– Защо не? Имаше следи от вино във всяка от чашите.

– Да, наистина, но видяхме утайка само в една. Не може да не сте обърнали внимание на този факт. Това на каква мисъл ви навежда?

– Че чашата, в която имаше утайка, е била налята последна.

– Съвсем не. Щом в бутилката е имало утайка, не е възможно виното в първите две чаши да е било бистро, а в третата – не. Има две възможни обяснения за това, само две. Едното е, че след напълването на втората чаша бутилката е била силно разклатена и в третата чаша е попаднало голямо количество утайка. Това обаче не ми изглежда правдоподобно. Не, не, сигурен съм, че съм прав.

– В такъв случай как си го обяснявате?

– Че са използвани само две чаши, а утайката от двете е била излята е третата, за да остави лъжливото впечатление, че са присъствали трима души. По този начин всичката утайка се е събрала в третата чаша. Да, да, убеден съм, че е така. Но ако съм открил вярното обяснение на това малко необичайно явление, то случаят веднага престава да бъде обикновен и се превръща в крайно интересен и заплетен, защото излиза, че лейди Бракънстол и нейната прислужница умишлено са ни излъгали, че не бива да се вярва на нито една дума от техния разказ, че те имат някаква важна причина да прикриват истинския престъпник и че ние трябва да изградим хипотезата си със собствени сили, без да разчитаме на помощ от тяхна страна. Това е задачата, която сега стои пред нас, Уотсън. А ето че идва и влакът за Сиднъм.

В Аби Грейндж останаха много изненадани от нашето завръщане, а Шерлок Холмс, като разбра, че Станли Хопкинс е отишъл на доклад в управлението, веднага се настани в трапезарията, заключи вратата и посвети два часа на най-подробно и старателно изследване – солидната основа, върху която се гради неговият блестящ дедуктивен метод. Седнал в един ъгъл като любознателен студент, който наблюдава показната лекция на своя професор, аз следях всяка стъпка на това забележително разследване. Прозорецът, завесите, килимът, столът, шнурът – всичко това поред бе огледано и съответно анализирано. Бяха изнесли вече тялото на нещастния баронет, но всичко друго си стоеше така, както го бяхме заварили сутринта. По едно време за моя голяма изненада Холмс се покачи на масивната дъбова полица над камината. Високо над главата му висеше, все още окачен за телта, остатъкът от червения шнур. Холмс дълго се визира нагоре към него и после, при опита си да го стигне, опря коляно върху една дървена лавица на стената. По този начин ръката му се доближи на няколко инча от остатъка на шнура, но вниманието му, изглежда, бе привлечено не толкова от него, колкото от

дървената лавица. Накрая скочи долу и въздъхна облекчено.

– Всичко е наред, Уотсън – рече той. – Разгадахме случая, един от най-интересните в нашата сбирка. Но, господи, колко глупав бях и как едва не допуснах най-голямата грешка в живота си! Като се изключат няколко липсващи звена, смятам, че сега вече веригата е почти цяла.

– Значи разбрахте кои са хората?

– Не хората, а човекът, Уотсън. Един-единствен, но страховит. Силен като лъв – за това свидетелства ударът, който е огънал ръжена. Шест фута и три инча висок, пъргав като катерица, с ловки ръце и най-сетне – удивително находчив, защото цялата на пръв поглед простичка история я е измислил той. Да, Уотсън, попаднахме на делото на една забележителна личност. И все пак чрез този шнур той ни е оставил диря, която не допуска никакво съмнение.

– И каква е дирята?

– Ще ви кажа. Ако дръпнете силно шнура на звънец, Уотсън, къде ще очаквате той да се скъса? Безспорно на мястото, където е прикачен за телта. А защо тук се е скъсал три инча по-надолу?

– Защото там е бил протрит, нали?

– Именно. Този край, който ние можем да разгледаме, наистина е протрит. Престъпникът е бил достатъчно хитър, за да го протрие с ножа си. Но другият край не е протрит. Вие не можете да забележите това от тук, ако се качите обаче на полицата над камината, ще видите, че той е бил направо отрязан, без да има никаква следа от протриване по него. Лесно е да се възстанови наново случилото се. Човекът се е нуждаел от шнура. Не е посмял да го дръпне и да го откъсне, за да не вдигне тревога с извънмяването. Какво е направил тогава? Скочил на полицата над камината, но като не успял да достигне горния край на шнура, опрял коляно на дървената лавица – можете да видите отпечатъка върху праха, – извадил ножа си и го прерязал. Аз не успях да достигна мястото с около три инча, от което заключавам, че той е с толкова по-висок от мен. Погледнете това петно върху седалката на дъбовия стол. От какво е то според вас?

– От кръв.

– Да, несъмнено от кръв. Само това е достатъчно, за да се отхвърли разказът на лейди Бракънстол като несъстоятелен. Ако тя вече е седяла на стола, когато е било извършено убийството, как се е образувало петното? Не, не, тя е била поставена на стола след смъртта на съпруга ѝ. Обзалагам се, че върху черната рокля има същото петно. Още не сме стигнали до нашето Ватерло², Уотсън, но това пък е нашето Маренго,

защото започва с неуспех и свършва с победа. А сега бих искал да разменя няколко думи с прислужницата Тереза. Трябва обаче да бъдем внимателни, ако искаме да получим сведенията, които са ни нужни.

Тази австралийска прислужница беше особена жена – мнителна, недружелюбна – и мина доста време, докато Холмс, благодарение на любезното си държание и на обстоятелството, че приемаше благосклонно всичко, което тя казваше, успя да я предразположи да стане малко по-разговорчива. Тя не се опита да скрие неприязънта си към своя бивш господар.

– Да, сър, вярно е, че той захвърли по мен гарафата. Чух го да ругае господарката и му казах, че сигурно не би посмял да ѝ говори тъй, ако брат ѝ беше тук. Тогава именно той ме замери, но аз бях съгласна да хвърли по мен и дузина гарафи, ако ги имаше подръка, стига да остави на мира хубавото ми гълъбче. Той постоянно я тормозеше, но тя беше твърде горда, за да се оплаква. Дори с мен не искаше да споделя всичко, което ѝ е сторил. Не ми каза нищо и за белезите, които видяхме по ръката ѝ тази сутрин, но аз знам много добре, че са причинени от убождане с игла за шапка. Подлият дявол – нека Бог ми прости, че говоря така за него след като вече е мъртъв, – но той наистина беше същински дявол, ако има изобщо дяволи по земята. Представи се като най-галантен джентълмен, когато го срещнахме за първи път – едва преди осемнадесет месеца, но и на двете ни се струва, че е било преди осемнадесет години. Тя току-що бе пристигнала в Лондон. Да, това беше първото ѝ морско пътуване, до тоя момент никога не бе напускала дома си. Той я спечели с титлата, с парите и с превзетите си лондонски маниери. Ако е направила грешка, тя плати скъпо за нея. През кой месец сме го срещнали ли питате? Както ви казах, беше веднага след пристигането ни. Пристигнахме през юни, а това стана през юли. Ожениха се през януари миналата година. Да, в момента тя е пак долу в дневната ѝ аз не се съмнявам, че ще ви приеме. Не бива обаче да я разпитвате прекалено дълго, защото е много измъчена и изтощена от всичко преживяно.

Лейди Бракънстол беше полегнала на същия диван, но изглеждаше по-бодра от преди. Прислужницата влезе заедно с нас и отново започна да промива с топла вода контузията върху челото на господарката си.

– Надявам се – рече дамата, – че не сте дошли да ме подлагате отново на разпит?

---

2. Градче в Северна Италия, известно с победата, която Бонапарт удържал над австрийците през 1800 г., т.е. петнайсет години преди поражението му при Ватерлоо. – Б. пр.

– Не – отвърна Холмс най-вежливо. – Няма да ви причинявам излишни неприятности, лейди Бракънстол. Искам само да ви помогна да превъзмогнете по-леко всичко преживяно, защото съм убеден, че много сте изстрадала. Ако се отнесете с мен като с приятел и ми се доверите, ще видите, че ще оправдая доверието ви.

– Какво искате да направя?

– Да ми кажете истината.

– Господин Холмс!

– Недейте, недейте, лейди Бракънстол, безполезно е. Може би сте чували, че се ползвам с известна репутация. В случая съм готов да я заляжа цялата само срещу факта, че разказът ви е една пълна измислица.

Господарката и прислужницата се взряха в Холмс с пребледнели лица и изплашени очи.

– Вие сте един безочлив човек! – извика Тереза. – Да не искате да кажете, че господарката ми е излъгала?

Холмс стана от стола си.

– Нищо ли няма да ми кажете?

– Вече ви казах всичко.

– Помислете още веднъж, лейди Бракънстол. Няма ли да е по-добре да бъдете откровена?

За миг по красивото ѝ лице се изписа колебание, но сетне някаква нова мисъл го направи безизразно като маска.

– Казах ви всичко, което знам. Холмс си взе шапката и сви рамене.

– Съжалявам – рече той и без нито дума повече ние напуснахме стаята и къщата.

В парка имаше едно изкуствено езеро и моят приятел се насочи към него. Повърхността му беше замръзнала, но в леда бе пробита голяма дупка заради удобството на един самотен лебед. Холмс постоя известно време, загледан в дупката, после продължи напред към къщичката на пазача. Там той написа кратка бележка до Станли Хопкинс и я предаде на пазача.

– Не знам дали в крайна сметка ще успеем, но сме длъжни да споделим нещичко и с нашия приятел Хопкинс, поне за да оправдаем второто си посещение – рече той. – Нямам намерение обаче още сега да му доверя напълно откритието си. Смятам следващото ни поле на действие да бъде агенцията на параходната линия Аделаида – Саутхамптън, която се намира, ако не греша, на Пел Мел. Има и една друга параходна линия, която свързва Южна Австралия с Англия, но нека отхлупим първо голямото блюдо.

Холмс изпрати визитната си картичка на директора, който незабавно ни прие, и не след дълго вече разполагахме с всички сведения, които ни бяха нужни. През юни 1895 г. само един техен кораб – „Гибралтар“, най-големият и най-хубавият – бе пристигнал от Австралия. Справката в списъка на пасажерите показа, че госпожица Фрейзър от Аделаида и нейната прислужница са пътували именно с него. Същият кораб бил сега на път за Австралия и се намирал някъде южно от Суецкия канал. Командният му състав бил същият както и през 1895 г., с едно-единствено изключение. Помощник-капитанът Джак Крокър бил повишен в чин капитан и тъкмо сега предстояло да поеме командването на техния нов кораб „Бас Рок“, който щял да отплава след два дни от Саутхамптън. Джак Крокър живеел в Сиднъм, но тази сутрин го Очаквали да дойде за инструктаж, тъй че, ако желаем, да го почакаме.

Не, господин Холмс нямал желание да се среща с капитана, но щял да се радва да научи нещо повече за неговите качества и характер.

Досието му беше отлично. Нямало друг офицер във флотата, който да можел да се мери с него. Колкото до характера му, бил безупречен в службата си. В личния си живот се проявявал като темпераментен, необуздан и лесно раздразним наистина, но в същото време – честен, почтен и добросърдечен. Това бяха в основни линии сведенията, с които Холмс напусна управлението на параходната компания „Аделаида–Саутхамптън“. Оттам се отправихме с файтон към Скотланд Ярд, но когато стигнахме, вместо да влезе вътре, Холмс остана известно време във файтона, присвил вежди и потънал в дълбок размисъл. Накрая нареди на кочияша да ни откара до телеграфната станция при „Чаринг Крос“, изпрати някаква телеграма и едва тогава си тръгнахме към улица „Бейкър“.

– Не, не можех да го направя, Уотсън – рече той, когато влязахме в нашата квартира. – Издаде ли се заповед за арестуване, нищо на света не би могло да го спаси. Мисля, че веднъж или два пъти в практиката си причиних по-голямо зло с разкриването на престъпника, отколкото той бе причинил с престъплението си. Сега вече се научих да бъда по-предпазлив и предпочитам по-скоро да измамя законите на Англия, отколкото собствената си съвест. Нека узнаем малко повече, преди да предприемаме действия.

Привечер ни посети инспектор Хопкинс. Нещата при него не вървяха много добре.

– Струва ми се, че сте истински вълшебник, господин Холмс. Да, понякога си мисля наистина, че притежавате свръхчовешки способности. Кажете, за бога, как узнахте, че откраднатите сребърни прибори се

намират на дъното на езерото?

– Не съм узнавал нищо.

– Но вие ми наредихте да го претърся.

– Значи сте намерили приборите?

– Да, намерих ги.

– Радвам се, че съм успял да ви помогна.

– Но вие съвсем не ми помогнахте, а направихте работата далеч по-трудна. Какви ще са тези крадци, които открадват разни сребърни прибори, а след това ги захвърлят в близкото езеро?

– Да, постъпката им наистина е доста странна. Но аз се основавах на мисълта, че ако приборите са били взети от хора, които са имали намерение чрез кражбата само да ни въведат в заблуждение, тогава те съвсем естествено биха побързали да се освободят от тях.

– Но защо изобщо ви е минала през ум подобна мисъл?

– Ей тъй, просто реших, че е възможно. Когато са излезли през френския прозорец, пред тях се е изпречило езерото с примамливата дупка в леда. Какво по-добро скривалище от това?

– А, скривалище, казвате, така вече е по-приемливо! – извика Станли Хопкинс. – Да, да, сега всичко ми е ясно. Часът е бил ранен, имало е още хора по пътя и те са се изплашили да не би някой да ги види със среброто. Затова са го потопили в езерото с намерението да се върнат и да го приберат, щом мине опасността. Отлично, господин Холмс, това е много по-добро от идеята ви за заблуждението.

– Точно така. Теорията, която развихте, е неоспорима. Моите предположения явно бяха направени доста напосоки, но трябва да признаете, че те доведоха до откриването на сребърните прибори.

– Да, сър, да. Заслугата е изцяло ваша. Аз обаче претърпях поражение.

– Претърпяхте поражение ли?

– Да, господин Холмс. Бандата на Рандъл е била арестувана тази сутрин в Ню Йорк.

– Хопкинс! Но това опровергава вашата теория, че те са извършили убийството в Кент миналата нощ.

– Безусловно, господин Холмс, безусловно. Има обаче и други банди от по трима души освен тази на Рандъл, а може и да е някоя нова, за която полицията изобщо не е чувала.

– Точно така. Напълно е възможно. Но как, нима си тръгвате вече?

– Да, господин Холмс. Не мога да си позволя почивка, докато не разнища тази история докрай. Ще ми дадете ли някакви указания?

– Аз вече ви дадох едно.

– Кое?

– Наведох ви на мисълта, че кражбата е извършена за заблуждение.

– Но защо, господин Холмс, защо?

– Е, там е въпросът, разбира се. Аз обаче ви препоръчвам да помислите върху това предположение. Нищо чудно да ви изведе на някаква следа. Не желаете да останете за вечеря, така ли? Е, добре, довиждане и ни дръжте в течение за развитието на събитията.

Едва след като вечеряхме и масата бе разчистена, Холмс спомена отново за случая. Беше запалил лулата си и бе протегнал обутите си в пантофи крака към буйния огън в камината. Изведнъж погледна часовника си.

– Очаквам развръзката, Уотсън.

– Кога?

– Сега, след няколко минути. Вие сигурно си мислите, че преди малко постъпих лошо спрямо Станли Хопкинс, нали?

– Вярвам във вашата преценка.

– Съвсем уместен отговор, Уотсън. Трябва да гледате именно от тази страна: това, което аз знам, е неофициално, това, което той знае, е официално. Аз имам право на лична преценка, но той няма. Той трябва да разкрие всичко, иначе ще измени на служебния си дълг. При един нерешен случай не бих го оставил в такова мъчително положение, но засега ще запазя резултатите от разследването за себе си, докато си изясня собственото становище по въпроса.

– Но кога ще стане това?

– Всеки момент. Скоро ще бъдете свидетел на последната сцена от една интересна малка драма.

По стълбите се чу шум, вратата се отвори и в стаята влезе един красив представител на мъжкия пол – висок, млад, със златисти мустачки и сини очи, със загоряла от тропическото слънце кожа и с гъвкава походка, която показваше, че едрото му тяло е толкова пъргаво, колкото и силно. Той затвори вратата след себе си и застана със свити юмруци, като дишаше тежко и се мъчеше да сподави силното си вълнение.

– Седнете, капитан Крокър. Значи получихте телеграмата ми? Посетителят се отпусна в едно кресло и изпитателно ни изгледа.

– Да, получих я и идвам в посочения час. Разбрах, че сте ходили в управлението, тъй че не можех да ви се изплъзна. Готов съм да чуя найлошото. Какво възнамерявате да предприемете? Да ме арестувате? Говорете, човече! Не бива да седите така и да си играете с мен като котка с

мишка.

– Дайте му една пура, Уотсън – рече Холмс. – А вие, капитан Крокър, я запалете и овладейте нервите си. Мога да ви уверя, че нямаше да седя тук и да пуша с вас, ако ви смятах за обикновен престъпник. Бъдете откровен с мен и аз ще се помъча да ви помогна. Опитате ли се обаче да ме измамите, ще ви погубя.

– Какво желаете да направя?

– Да ми разкажете добросъвестно всичко, което се е случило в Аби Грейндж миналата нощ. Обърнете внимание – казвам добросъвестно, т.е. без да прибавяте нищо и без да скривате нищо. Аз вече знам толкова много, че ако се отклоните само на един инч от истината, ще надуя тази полицейска свирка от прозореца и работата завинаги ще излезе от ръцете ми.

Морякът се замисли за миг, после удари коляното си с голямата си, почерняла от слънцето ръка.

– Ще рискувам – извика той. – Вярвам, че сте човек, който държи на думата си, човек честен и благороден, затова ще ви разправа цялата история. Но първо искам да ви кажа нещо друго. Що се отнася до мен, не съжалявам за нищо и не се страхувам от нищо. Напротив, бих го сторил отново и бих се гордял с постъпката си. Проклет да бъде негодникът – и девет живота да имаше, като котките, пак бих му ги отнел всичките! Но дамата, Мери... Мери Фрейзър, тъй като никога няма да я нарека с онова омразно име!... Само като си помисля, че ще ѝ създам неприятности – аз, който съм готов да жертвам живота си, за да предизвикам с това една усмивка върху милото ѝ лице – сърцето ми се свива. И все пак... и все пак, какво друго можех да направя? Ще ви разкажа историята си, господа, а след това ще ви попитам като мъже какво друго можех да направя. Трябва да се върна обаче малко назад. Вие, както изглежда, знаете всичко, така че очаквам да ви е известно и обстоятелството, че се запознах с нея, когато тя пътуваше като пасажерка, а аз като помощник-капитан на парахода „Гибралтар“. Още в първия миг, щом я видях, друга жена вече не съществуваше за мен. С всеки изминал ден от пътуването я обиквах все повече и много пъти след това съм коленичил в мрака по време на нощна вахта и съм целувал палубата на кораба, защото знаех, че скъпият ѝ крак е стъпвал по нея. Тя с нищо не се задължи спрямо мен. Държа се откровено, не ми даде никакви обещания. Нямам право да се оплаквам. Цялата любов идваше само от моя страна, а тя ми отвръщаше с мило приятелско чувство. Като се разделихме, тя беше свободна жена, но аз вече бях завинаги поробен. Следващия път, когато

се върнах от плаване, научих, че се е омъжила. И защо да не се омъжи за когото пожелае? Кому повече, отколкото на нея, биха подхождали титла и богатство? Тя беше родена за всичко, което е красиво и изящно. Не се огорчих от това, че се бе омъжила. Не съм егоист. Напротив, зарадвах се, че я бе срещнало такова щастие и че не се беше пожертвала за един беден моряк. Ето такава беше обичта ми към Мери Фрейзър. И тъй, не се надявах да я срещна отново. След последното плаване обаче бях повишен, а новият кораб още не беше спуснат на вода, така че трябваше да изчакам няколко месеца с екипажа си в Сиднъм. Веднъж срещнах на един селски път Тереза Райт, нейната стара прислужница. Тя ми разказа за нея, за него, изобщо за всичко. Уверявам ви, господа, едва не обезумях от гняв. Това пияно псе да се осмели да вдигне ръка срещу нея – той, който не беше достоен да бъде дори праха от подметките ѝ! Отново се срещнах с Тереза. След това се срещнах със самата Мери – и втори път се срещнахме. После тя отказа да се вижда повече с мен. Но онзи ден, когато получих съобщение, че след седмица ще трябва да потегля на далечното си плаване, реших да я видя още веднъж, преди да замина. Тереза беше доброжелателно настроена към мен, защото обичаше Мери и мразеше онзи негодник почти толкова, колкото го мразех и аз. От нея се осведомих за порядките в къщата. Разбрах, че Мери има обичай да чете до късно в малката си стая на долния етаж. Миналата нощ се промъкнах до там и лекичко потропах на прозореца. Отначало тя не искаше да ми отвори, но аз вече знаех, че в сърцето си таи обич към мен, и бях сигурен, че няма да ме остави навън в мразовитата нощ. Тя ми прошепна да заобиколя откъм страната на големия прозорец и когато отидох там, намерих го отворен и влязох през него в трапезарията. Отново чух от собствената ѝ уста неща, които накараха кръвта ми да кипне, и отново проклетх този грубиян, който малтретираше обичаната от мен жена. И както стояхме двамата до прозореца, господа, напълно невинно – небето ми е свидетел за това, – той нахлу като обезумял в стаята, нарече я с най-лошото име, с което един мъж може да нарече една жена, и я удари през лицето с бастуна, който държеше в ръка. Аз се хвърлих към ръжена и започна борба. Ето, вижте тук на ръката ми следата от удара, който той пръв ми нанесе. После беше мой ред и аз му смачках черепа, сякаш беше гнила тиква. Мислите, че съжалявам ли? Не, съвсем не! Въпросът беше: неговият живот или моят, дори нещо повече – неговият живот или нейният; нима можех да я оставя във властта на този луд човек? И го убих. Сбърках ли? Добре, кажете ми какво щяхте да направите вие, господа, ако бяхте на моето място? Когато той я удари, тя изпищя и това

накара старата Тереза да дотича от стаята си на горния етаж. На бюфета имаше бутилка с вино, аз я отворих и налях мъничко между устните на Мери, защото тя беше припаднала от уплаха. После и аз отпих няколко глътки. Тереза бе останала напълно невъзмутима и двамата скроихме заедно целия план. Трябваше да оставим впечатление, че всичко е дело на крадци. Тереза упорито втълпяваше съчинената история на своята господарка, а аз се покатерих и отрязвах шнура на звънеца. След това завързах Мери за стола и разръфах края на шнура, за да изглежда, че е бил протрит на това място – иначе щяха да се чудят как един обикновен крадец е могъл да достигне чак горе и да го отреже. Накрая събрах няколко сребърни прибора, за да направя напълно правдоподобна версията за грабежа, и си тръгнах, като им наредих да вдигнат тревога четвърт час след моето излизане. Хвърлих сребърните прибори в езерото и се отправих към Сиднъм с чувството, че веднъж в живота си съм свършил една хубава работа. Ето това е истината, цялата истина, господин Холмс, пък нека тя ми струва живота.

Холмс пуши известно време мълчаливо. После прекоси стаята и стисна ръката на нашия посетител.

– Ето моят отговор – рече той. – Всяка ваша дума беше вярна. Сигурен съм в това, защото почти не казахте нещо, което да не ми беше известно предварително. Никой друг освен акробат или моряк не би могъл да достигне шнура от дървената лавица на стената и никой друг освен моряк не би направил такива възли, с каквито бе привързан шнурът към стола. Само веднъж тази дама е била в контакт с моряци – по време на морското си пътуване. Ясно бе, че нейният познат е човек с обществено положение като нейното, защото тя упорито се опитваше да го прикрие, показвайки по този начин, че го обича. Всъщност за мен беше много лесно да ви открия, след като вече бях попаднал на вярната следа.

– Не допусках, че полицията ще успее да прозре нашата хитрост.

– Тя не я прозря, нито пък ще я прозре занапред според мен. А сега чуйте ме, капитан Крокър, работата е много сериозна, макар да съм склонен да вярвам, че сте действали под влиянието на силна възбуда и гняв. Не съм сигурен дали постъпката ви не може да бъде оправдана, като се вземе предвид обстоятелството, че е трябвало да защитите живота си. Това е въпрос, който ще се реши от британското съдопроизводство. Междувременно ви предлагам, тъй като изпитвам силна симпатия към вас, да изчезнете през следващите двацет и четири часа, като ви обещавам, че никой няма да ви попречи.

– И после всичко ще се разкрие, нали!

– Разбира се, че ще се разкрие.

– Как е възможно да правите подобно предложение на човек като мен? Все пак разбирам дотолкова от законите, за да зная, че Мери ще бъде подведена под отговорност като съучастница. Нима допускате, че ще я оставя сама да посреща неприятностите, а аз да се измъкна? Не, сър. Нека с мен правят каквото искат, но, за бога, господин Холмс, намерете начин да избавите моята бедна Мери от съдебно преследване.

Холмс за втори път стисна ръката на капитана.

– Аз само ви изпитвах и вие отново се проявихте като честен човек. Е, отговорността, която поемам върху себе си, е голяма, но след като дадох блестящо указание на Хопкинс, а той не можа да се възползва от него, повече с нищо не мога да му помогна. Чуйте, капитан Крокър, всичко ще бъде извършено по установения законен ред. Вие сте подсъдимият. А вие, Уотсън, ще представлявате съдебните заседатели и трябва да ви кажа, че за тази работа не съм виждал по-подходящ човек от вас. Аз ще бъда съдията. И тъй, господа съдебни заседатели, вие чухте свидетелските показания. Смятате ли подсъдимия за виновен?

– Не, невинен е, господин съдия – отвърнах аз.

– *Vox populi, vox Dei!*³ Оправдан сте, капитан Крокър. Ако законът не намери някоя друга жертва, можете спокойно да разчитате на мен. Върнете се при дамата след една година и нека нейното и вашето бъдеще ни оправдаят за присъдата, която произнесохме тази вечер.

КРАЙ

---

3. Глас народен, глас божи (лат.) – Б.пр.

© 1991 Красимира Тодорова, превод от английски

Arthur Conan Doyle
The Adventure of the Abbey Grange, 1904

Сканиране, разпознаване и редакция: Борис Борисов, 2008

Публикация
АРТЪР КОНАН ДОЙЛ
Избрани произведения в три тома
ТОМ ВТОРИ
Избрани разкази

Красимира Тодорова, съставител и преводач, 1991
Художник на корицата и оформление ХРИСТО ЖАБЛЯНОВ
Редактор КРАСИМИРА АБАДЖИЕВА
Художествен редактор ВАСИЛ МИОВСКИ
Техн. ред. Костадинка Апостолова
Коректор МАЯ ХАЛАЧЕВА

ISBN 954-419-001-5

Английска. Първо издание. Дадена за набор м. февруари 1991 г. Подписана за печат м. юли 1991 г. Излязла от печат м. август 1991 г. Формат 16/60/90. Печати коли 9.5.

Издателски коли 9.5.

Цена 9,90 лв.

ДФ „ОТЕЧЕСТВО“, София
ДФ „Георги Димитров-90“ – София
с/о Jusautor, Sofia

Arthur Conan Doyle
Penguin Books, 1985

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7310>]